

DANIEL ŠPINAR

umělecký ředitel Činohry Národního divadla

JANA DVOŘÁKOVÁ

ředitelka Činohry Národního divadla

Karel Hugo Hilar – Daniel Špinar ZA KRÁSU

Divadlo ať je vzorem života!

Jeden z nejznámějších českých divadelníků. Dramatik, dramaturg, režisér, kritik, esejista, který proměnil zdejší divadlo. Karel Hugo Hilar (1885–1935), vlastním jménem trochu nepoeticky Karel Bakule, přišel do Národního divadla na vrcholu své tvůrčí a životní síly v roce 1921 a přišel, jak praví historikové, „na území velmi komplikované a nepřátelské“. On sám píše: „Úsilí o styl na moderním divadle jest úsilí o jeho zevnitřnění. Jest to konečně pochopení, že jediným cílem umění jest krása.“ Divadelní inscenace jako pocta velkému duchu, osobě výrazné, umělci, který posunul české umění o míle vpřed a jehož slova jsou dnes vzrušující stejně jako před sto lety. Nepůjde o suchopárný životopisný výklad, ale pokus o živý dialog s těmi, kdo zakládali českou divadelní tradici. Zkusíme si představit, jaké to mohlo být v kůži K. H. Hilara...

Světové premiéry 14. a 15. března 2019 na Nové scéně

Karel Hugo Hilar – Daniel Špinar
ZA KRÁSU

Dramatizace a režie: **Daniel Špinar**

Dramaturgie: **Marta Ljubková**

Scéna: **Lucia Škandíková**

Kostýmy: **Linda Boráros**

Světelný design: **Karel Šimek**

Hudba: **Matěj Kroupa**

OBSAZENÍ:

Martina Preissová

Jana Stryková

Alena Štréblová

Kateřina Císařová j. h.

EXTERNÍ SPOLUPRÁCE:

Maëlane Auffray

Pavλίna Balner

Michala Gatialová

Anita Gregorec

Eliška Hanušová

Anežka Hessová

Zdenka Josefi

Karolína Křížková

Marie Anna Krušinová

Sára Jan Märková

Bára Poláchová

&

Alois Švehlík

Luděk Fuxa

DRAMATURGYNĚ MARTA LJUBKOVÁ O KARLU HUGU HILAROVĚ

Jako první se v soupisu inscenátorů v současné době uvádí položka režie – a nikomu to není ani divné, ani podezřelé. Dominující profese, která určuje celkové vyznění díla, ovlivňuje jeho textovou, výtvarnou a hereckou složku (jakožto i složky ostatní), je však „vynálezem“ v dějinách divadla docela novým. Pozice režiséra tak, jak ho chápeme dnes, se začala etablovat teprve na začátku dvacátého století. Jedním z prvních tří zásadních režisérů v historii moderního českého (či přesněji československého) divadla byl Karel Hugo Hilar. Prvním a nejstarším byl předčasně zemřelý František Zavřel, který se svým expresionistickým rukopisem prosadil v Německu. Druhým byl o deset let mladší Jaroslav Kvapil, dramatik a umělecký ředitel Činohry ND. A tím třetím byl Karel Bakule. Totiž... Karel Hugo Hilar, který se svého rodného jména zbavil už v roce 1911. Tehdy pracoval ve Vinohradském divadle jako lektor a dramaturg a měl za sebou básnický i prozaický debut a rozjetou kariéru divadelního referenta. Od mládí se – i pod vlivem svého literárně činného otce, po němž nám zbylo erotické čtivo – chtěl věnovat právě psaní, jsa pravým pražským dandym, redaktorem časopisu *Moderní život* a vydavatelem *Moderní bibliotéky*, překladatelem a člověkem se skvělým rozhledem po literatuře doma i v zahraničí. Nicméně nakonec ho zlákal divadlo; od práce dramaturgické byl už jenom krok k první režii. Vždyť režie v té době až tolik neznamenal, šlo hlavně o to, aby do sebe herci na jevišti nenaráželi...

Sveřepý, energický, zařatý, tvrdohlavý, vysoký a jaksi „hranatý“ umělec nejen že na Vinohradech natolik uchvátil Zdenku Baldovou, že se za něj brzy provdala, ale doslova rozvrátil celé divadlo. Z divadla v krizi, které s diváckou nepřízní zápasilo co nejpodbízivějšími tituly, udělal scénu, jež mohla směle konkurovat tehdejší „první činohře“. A právě do ní byl sám Hilar v roce 1921 povolán. Aby znovunavrátil Činohře ND její někdejší lesk: po odchodu Jaroslava Kvapila do veřejného života v sezoně 1918/1919 totiž divadlu šéfovali herci. Mezi ně náhle vletěl vichr či spíš uragán, s pevnou režijní rukou, divadlu cele oddaný. Od té doby se začala psát nová kapitola v dějinách Činohry ND, spjatá právě se jménem tohoto despoty, za nímž do ND přišel například Václav Vydra, Bedřich Karen, zmíněná Baldová nebo třeba Jaroslav Vojta či Leopolda Dostalová.

Hilarova umělecká tvorba v ND byla poznamenána dvěma mrtvicemi, ta první v roce 1924 ho na dlouhou dobu upoutala na lůžko, ta druhá v roce 1935 pro něj byla osudná. Nejen že zde vytvořil bezmála čtyři desítky režii, ale zároveň představil českému obecnstvu řadu světových dramatických jmen (miloval Pirandella a O'Neill), obnovil ansámblovou souhru souboru a naprosto inovoval divadelní tvorbu jako takovou – propojil výtvarnou složku inscenace s tou textovou, staré hry inscenoval se zcela současným podtextem a hlavně: popřel dominanci literatury nad divadlem. Po roce 1948 se na jeho odkaz pozapomnělo, teprve v šedesátých letech se konala zásadní hilarovská konference a až my si můžeme číst v mimořádném výboru jeho textů s lakonickým názvem *O divadle*. I proto je logické, že v době, kdy se znovu tážeme po smyslu divadla – a po smyslu Národního divadla zvláště – přicházíme s inscenací *Za krásu* sestavenou z Hilarových textů, inspirovanou jeho životem a tvorbou a zamýšlenou jako pocta velkému tvůrčímu duchu, jehož odkaz je živý i po sto letech.

REŽISÉR DANIEL ŠPINAR O HILAROVĚ A VZNIKU INSCENACE ZA KRÁSU

Karel Hugo Hilar mě bavil už na škole, ale teprve s příchodem do Národního divadla jsem se jím začal zabývat vážněji. A musím přiznat, že s ním mám mnoho společného. Vyznávám jeho vášeň k divadlu, je mi blízký jeho expresionistický styl, smysl pro obraz, pro jazyk a rytmus. Miloval velký prostor a velké emoce. Mám s ním, myslím, podobné uvažování, rysy při práci, neřesti i přednosti. Hodně mi v průběhu zkoušení nastavuje zrcadlo – někdy je to vtipné a někdy nepříjemné. Taky jako já začínal v Divadle na Vinohradech (tam ale udělal na rozdíl ode mě dost slušnou kariéru) a pak se přesunul do Národního divadla, kde hodně bojoval. Boj je vůbec jeho často zmiňované slovo. Jeho slovům a pocitům velmi rozumím.

Stejně jako Hilar toužím po divadle krásném, pravdivém a čistém, zároveň chci provokovat a napínat nervy. Chci dělat divadlo, které by diváka emočně atakovalo. A k tomu potřebuji diváky přístupné, nepředsudčné, otevřené a aktivní. Ostatně je to i nutné, protože jsem zvolil trochu expresionističtější řešení – v inscenaci máme Hilarův třináct. Hilara hraje třináct hereček, takže energie je hodně ženská. Chtěl jsem vytvořit i kontrast vůči dominantní maskulinní energii režiséra, vládce, uzurpátora. Myslím, že ženy dokážou Hilarův příběh odvyprávět s větší křehkostí. A navíc se o něm říká, že to v divadle uměl především s herečkami.

Pro inscenaci jsem zpracoval hlavně Hilarovu knihu *Boje proti včerejšku*, ale použil jsem i poezii, která bude zpívaná, bude tam i kus improvizace. Bude to především velká pocta člověku, prvnímu režisérovi v naší zemi, a velká pocta režii, herectví a divadlu vůbec.

HEREČKA MARTINA PREISSOVÁ O INSPIRACI HILAREM

Být v kůži K. H. Hilara je vysilující, náročné, fyzicky vyčerpávající... ale na cestě k pochopení jeho duše jsem objevila i zákoutí té své. A pochopila jsem po tolika letech u divadla, jak sám je režisér ve své práci a touze. Jak ostatně říká sám Hilar: „Miluji divadlo, ale někdy ho z duše nenávidím.“ Divák snad nahlédne za zavřené dveře tvorby a našeho poslání.

HEREČKA JANA STRYKOVÁ O TOM, JAKÉ JE STÁT SE HILAREM

Nekonečně zábavné. Vyzkoušet si na divadle roli režiséra je pro mě doslova adrenalinový zážitek. Cesta do Hilarovy duše plné něžnosti i běsů musí být pro každého herce velmi inspirující. Hilar byl výjimečná osobnost, jeho působení v ND, myslím, netřeba komentovat. Doufám, že by se mu tato jeho oslava alespoň trochu líbila.

Kontakt pro média:

Kateřina Ondroušková, public relations Činohry a Laterny magiky
tel.: 224 901 236, mobil: 777 208 249, e-mail: k.ondrouskova@narodni-divadlo.cz
www.narodni-divadlo.cz, www.facebook.com/cinohrand

GENERÁLNÍ PARTNER

PARTNEŘI NÁRODNÍHO DIVADLA

PIETRO FILIPI

PARTNEŘI INSCENACÍ

Moser
since 1857

PARTNER PREMIÉROVÝCH VEČERŮ

MECENÁŠI NÁRODNÍHO DIVADLA

KOLOWRAT KRAKOWŠTÍ
Prof. Dr. Dadjá Altenburg-Kohl

GENERÁLNÍ MEDIÁLNÍ PARTNER

HLAVNÍ MEDIÁLNÍ PARTNER INSCENACÍ

mediální skupina **mafra**

HLAVNÍ MEDIÁLNÍ PARTNER

 Český rozhlas